

Til lovforslag nr. L 124. Tillægsbetænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 17. januar 1989

Tillægsbetænkning

over

Forslag til lov om sammenlægning og nedlæggelse af seminarier

Udvalget har, efter at lovforslaget ved 2. behandling blev henvist til fornyet udvalgsbehandling, behandlet dette i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til justitsministeren og undervisnings- og forskningsministeren, som disse har besvaret dels skriftligt, dels i samråd.

Der er af undervisnings- og forskningsministeren stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Udvalget har endvidere modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra:

Amtsborgmesteren i Vejle Amt,
Blaagaard Statsseminarium,
Bestyrelsen for den selvejende institution,
»Blaagaard Seminarium«,
Borgmesteren i Esbjerg,
Borgmesteren i Herlev,
Borgmesteren i Århus,
Danmarks Lærerforening,
Dansk Magisterforening,
Esbjerg Seminarium,
Esbjerg Skolelederforening,
Foreningen af Statsanerkendte Privatseminarier,
Fællesudvalget ved Jonstrup Seminarium,
Gladsaxe Kommune, Borgmesteren,
Gladsaxe Kommunes Skolevæsen, Enghavegård Skole,
Gladsaxe Lærerforening,
Herning Byråd,

Herning Seminarium,
Herning Seminarium, Lærerrådet,
Hjørring Seminarium,
Institut for offentlig Ret, Århus Universitet,
Københavns Børnehaveseminarium,
Lærerstuderendes Landsråd,
Marselisborg Seminarium,
Ribe Amtsråd,
Ribe Kommune, byrådet,
Skoleledereforeningen,
Skole og Samfund,
Skolelederne ved Herning Kommunale Skolevæsen,
Skaade Skole, Højbjerg,
Søndervangsskolen, Viby J.,
Sønderjyllands Amtsråd,
Tønder Statsseminarium,
Aalborg Seminarium,
Århus Børnehaveseminarium og
Århus Købstads Magistrat.

I tilslutning til det ved 2. behandling vedtagne ændringsforslag nr. 16 (§ 1, stk. 2, i lovforslaget, som det foreligger efter 2. behandling), hvorefter ministeren som hidtil kan gennemføre sammenlægninger og nedlæggelser af børnehaves- og fritidspædagogseminarier uden særlig lovgivning, har undervisnings og forskningsministeren over for udvalget oplyst, at han er indstillet på at orientere Uddannelsesudvalget om sådanne planer, inden de iværksættes.

-LF8

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti) lovforslaget til *vedtagelse* med de af undervisnings- og forskningsministeren stillede ændringsforslag.

Flertallet ønsker i øvrigt at udtale følgende:

Efter udvalgets afgivelse af betænkning den 9. december 1988 er der rejst en række spørgsmål om de juridiske og økonomiske konsekvenser af de ændringer af lovforslaget, som blev vedtaget ved 2. behandling den 13. december 1988.

For så vidt angår Blaagaard Statsseminarium blev seminariets nuværende bygninger i 1984 af den selvejende institution Blaagaard Seminarium overdraget vederlagsfrit til staten i forbindelse med sammenlægningen af Blaagaard Seminarium og Statsseminariet på Emdrupborg. Justitsministeriet har på denne baggrund tilkendegivet, at en beslutning om allerede nu at nedlægge Blaagaard Statsseminarium må antages at medføre, at forudsætningerne for institutionens aftaleindgåelse i 1984 brister, og at overdragelsen som udgangspunkt skal gå tilbage. Dette indebærer, at den selvejende institution vil kunne vælge mellem enten at få bygningerne tilbage eller at kræve erstatning svarende til bygningernes nettoværdi på overdragelsestidspunktet.

For at undgå disse komplikationer har undervisnings- og forskningsministeren stillet ændringsforslag nr. 1, der er tiltrådt af flertallet.

Ændringsforslaget har endvidere den fordel, at balancen mellem den statslige og den private seminariedrift i østregionen fastholdes, hvorved risikoen for, at de tjenstemandsansatte lærere kan forlange sig afskediget med ventepenge/rådighedsløn, reduceres betydeligt.

For så vidt angår Esbjerg Seminarium er det fra kommunens og seminariets side gjort gældende, at der, såfremt seminariet sammenlægges med Ribe Statsseminarium, vil være tale om en tvangsmæssig afståelse af rettigheder, der må anses for beskyttet efter grundlovens § 73. Herom har Justitsministeriet udtalt, at det foreliggende lovforslag med de ændringer, der blev vedtaget ved 2. behandling, ikke har ka-

rakter af et ekspropriativt indgreb over for de berørte private seminarier. Flertallet har taget denne udtalelse til efterretning.

Endelig har Århus Kommune taget forbehold om at kræve den grund, som kommunen i sin tid har stillet til rådighed for opførelsen af Marselisborg Seminariums bygninger, tilbageført til kommunen, såfremt bygningerne ikke længere skal anvendes til deres nuværende formål. Da det i øvrigt ikke kan udelukkes, at der vil være pædagogiske fordele forbundet med at henlægge den samlede seminariedrift i Århus til Marselisborg Seminariums bygninger, og at de to bestyrelser vil foretrække det, har ministeren stillet ændringsforslag nr. 2, der er tiltrådt af flertallet.

Ministeren har tilkendegivet over for udvalget, at han finder det utilfredsstillende, at de private selvejende uddannelsesinstitutioner i tilfælde af virksomhedens ophør kan gøre krav på den fulde værdistigning af institutionens faste ejendomme uanset omfanget af statens bidrag til finansiering af byggeriet, og uanset at staten gennem driftsstøtte til forbedring og vedligeholdelse har bidraget til værdistigningen. Ministeren vil derfor søge reglerne om vilkårene for statsstøtte til private selvejende institutioner ændret.

Flertallet noterer med tilfredshed, at antallet af studiepladser opretholdes, og at lærerpersonalet på de berørte seminarier i videst muligt omfang vil blive søgt genbeskæftiget på andre seminarier.

Flertallet lægger vægt på, at de berørte seminariers personale ved en sammenlægning får lige vilkår, når de to seminariers uddannelsesaktiviteter videreføres i uændret omfang. Dog skal man så vidt muligt søge at undgå, at de tjenstemandsansatte lærere bliver afskediget med ventepenge/rådighedsløn som følge af en sammenlægning.

Flertallet lægger ligeledes vægt på, at der i øvrigt ved overflytning af spor til andre seminarier så vidt muligt også overføres personale.

Ministeren har oplyst, at Dansk Magisterforening vil blive indbudt til en drøftelse i ministeriet for at få uddybet foreningens henvendelse til Folketingets Uddannelsesudvalg.

Flertallet har taget til efterretning, at ministeren ved drøftelser med de implicerede parter aktivt vil medvirke til, at de ledige seminarietybygninger søges anvendt til andre uddannelsesformål, f.eks. handelsskoler/handelshøjskoler.

Et *mindretal* (Socialdemokratiets medlemmer af udvalget) udtaler, at hele processen og forløbet omkring sammenlægning og nedlæggelse af seminarier har haft en uacceptabel karakter.

Først kom undervisnings- og forskningsministerens skitseforslag, hvor nedsættelsen af de regionale udvalg lagde op til lokal indflydelse. Derefter tog ministeren ikke hensyn til de regionale indstillinger, og sagen blev gjort til et rent partipolitisk slagsmål.

Lovforslaget har på den mest uværdige måde hele tiden skiftet karakter, medens sagen har været til behandling i Folketinget, og ingen seminarier har under hele forløbet vidst, hvem der var købt eller solgt.

Ved 2. behandling hævdede Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti synspunktet om, at lovforslaget indeholdt et identitetsproblem, idet helt nye seminarier pludselig oprådte i lovforslaget.

Endvidere sikrede Socialdemokratiet en udsættelse af 3. behandling og forærede derved forligspartierne en mulighed for at få kendskab til såvel de juridiske som de økonomiske konsekvenser af det uigenomtænkte forlig.

Fremgangsmåden betegner Socialdemokratiet som umoralsk både over for de mennesker, der i deres daglige arbejde berøres af truslen om nedlæggelse af deres arbejdsplads, og i forhold til den måde, forligspartierne er blevet behandlet på af undervisnings- og forskningsministeren, fordi lovforslaget har hvilet på et ufuldstændigt grundlag. Takket være oppositionen er regeringen og staten reddet fra at skulle betale erstatning og har undgået tab af statslige værdier. Det oprindelige lovforslag ville, hvis det var gennemført uændret, have medført merudgifter for staten på op imod 100 mio. kr. og ikke som påstået af undervisnings-

ministeren en besparelse på omkring 29 mio. kr.

Dette grænser til misinformation og opvisning af manglende ministeransvarlighed i en grad, som kan begrunde en ministerafgang.

De afgørende forskellige uddannelsesmæssige perspektiver, som henholdsvis regeringen og Socialdemokratiet står for, fremgår tydeligt i sagen om seminarienedlæggelser.

For Socialdemokratiet vil 90'erne stå i uddannelsernes tegn. De samfundsmæssige forandringer, vi står over for, vil stille store krav til Folketing og regering om at sikre et uddannelsesmæssigt løft for både ungdommen og den voksne del af befolkningen.

Her mener vi, at seminarierne bør spille en væsentlig rolle. Men regeringens fremtidsperspektiv løfter sig beklageligvis ikke ud over vurderingen af, hvad et faldende børnetal kan medføre af besparelser i uddannelsessektoren. Det finder vi uansvarligt, perspektivløst og dybt beklageligt.

I planlægningen af 90'ernes uddannelsesstilbud mener Socialdemokratiet, at folkeskolens fremtidige funktion og lærerbehold samt den kommende undervisning af arbejdsledige voksne, almen undervisning af korttidsuddannede og efter- og videreuddannelse af arbejdsaktive bør indgå.

På alle disse områder skal der bruges undervisere med voksenpædagogiske kvalifikationer. Der vil derfor være behov for seminariekapaciteten og fortsat udvikling af de værdifulde pædagogiske miljøer, som landets seminarier udgør. Under hele forløbet omkring seminariesagen har Socialdemokratiet tilbudt regeringen at medvirke til omstilling af seminariesektoren til 90'ernes uddannelsespolitiske udfordringer.

Socialdemokratiet har ikke ønsket at medvirke til at spille de enkelte seminarier ud mod hinanden. Ligeledes har Socialdemokratiet tilbudt regeringen at finde den af regeringen skønnede besparelse i sektoren.

Beklageligvis har regeringen hele tiden forfulgt sine egne ideologiske mål, som tydeligvis har bestået i at demonstrere handlekraft og ev-

ne til at nedlægge offentlige institutioner endog på et svagt parlamentarisk grundlag.

Først da Socialdemokratiet og de involverede seminarier offentligt synliggjorde de juridiske og økonomiske konsekvenser, som forligspartierne havde bundet hinanden op på, medførte det de af ministeren til 3. behandling stillede ændringsforslag.

Socialdemokratiet opfatter dette som en klar indrømmelse. Der var åbenlyst belæg for kritikken. Lovforslaget får også som konsekvens, at der fjernes uddannelsespladser, 2 spor for Københavnsområdet. Endvidere bliver det sværere at blive lærer i København og Århus end i resten af landet.

Det er for Socialdemokratiet vigtigt under det videre forløb, at der sikres personalegrupperne lige vilkår, når en sammenlægning skal realiseres, ligesom det er vigtigt, at der foretages en pædagogisk afvejning af de læreresressourcer, der skal være på det enkelte seminarium. Ministeren har omtalt muligheden for en omstillingspulje, hvilket Socialdemokratiet gerne ser realiseret.

For så vidt angår forslaget om nedlæggelse og sammenlægning af børnehav- og fritidspædagogseminarier har Socialdemokratiet følgende bemærkninger:

Socialdemokratiet afviser enhver form for nedlæggelser og sammenlægninger af børnehav- og fritidspædagoguddannelsesinstitutioner. Socialdemokratiet ønsker opretholdt et decentralt uddannelsesstilbud på området for børn og unge og ønsker ligeledes uddannelseskapaciteten opretholdt på 1988-niveau, hvor socialdemokratiske fingeraftryk på finansloven sikrede 15 ekstra spor. Vi vender os kraftigt mod dels nedskæringer af uddannelseskapacitet og dels nedlæggelse/sammenlægninger af børnehav- og fritidspædagogseminarier.

Pædagogmangelen er veldokumenteret både fra ministeriets eget prognosemateriale og Kommunernes Landsforening samt de faglige organisationer.

I dag er der fuld beskæftigelse på pædagogområdet, og dertil kommer, at der på nuværende tidspunkt er 6.000 ikke-uddannede pædagoger i normerede pædagogstillinger.

Med uddannelseskapaciteten opretholdt på 1988-niveau vil der stadig i 1995 mangle 3.000 pædagoger stigende til 4.000 pædagoger i år 2000. Der er således intet belæg for indskrænkning hverken i kapacitet eller de fysiske rammer.

Lovforslaget er alene et udtryk for regeringens ideologiske felttog mod daginstitutionsområdet og dets uddannede personale. Regeringens krav om nedskæringer hviler endvidere på en forældet familiepolitik med en forestilling om, at kvinderne alene skal bære ansvaret for børnepasning. Regeringen tilsidesætter på denne måde de pædagogiske udviklingsperspektiver, som nutidens småbørnsfamilier stiller entydige krav om. Lovforslaget er udtryk for kortsigtet og snæversynet uddannelses- og familiepolitik.

På denne baggrund indstiller Socialdemokratiet lovforslaget til *forkastelse*.

Et *andet mindretal* (Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse*. SF mener, at det både ud fra uddannelses- og regionalpolitiske forhold er forkert at nedlægge eller sammenlægge seminarier, hvorved antallet af lærer- og pædagogseminarier bliver reduceret med henholdsvis 6 og 4. Læreruddannelsen skal ikke alene ansues ud fra et aktuelt behov for lærere til folkeskolen, selv om der fortsat er et behov for uddannelse af folkeskolelærere, hvilket de lave arbejdsløshedstal bl.a. viser.

For det første er der brug for lærere til voksenundervisningen, og hvad var mere naturligt end bl.a. at bruge lærerseminarier som uddannelsessted i den forbindelse?

For det andet vil der igen fra midten af 90'erne være et stigende behov for uddannelse af lærere, fordi forholdsvis flere lærere til den tid vil nå henholdsvis efterløns- eller pensionsalderen. Derfor burde der allerede nu ske en forøgelse af antallet af hold på lærerseminarierne, hvorved nogle af 2-sporseminarierne kunne blive 3-sporseminarier.

For de mindre (2-spor)seminarier kunne der opnås rationaliseringer og økonomiske besparelser ved et større samarbejde mellem de

mindre seminarier. Socialistisk Folkeparti har i den forbindelse peget på, at 2 seminarier kunne sammenlægges som en administrativ enhed, men blive bevaret som 2 fysiske enheder. Selv om det ville give såvel lærere som studerende lidt mere besvær i form af transportomkostninger, er dette en mindre »omkostning«, end det vil være at nedlægge seminarier, der alle steder fungerer som en væsentlig del af lokalsamfundets kulturelle liv.

Socialistisk Folkeparti har også peget på, at placering af lærer- og pædagogseminarier i samme bygninger kunne give økonomiske besparelser. Den model praktiseres allerede nogle steder i dag, og Socialistisk Folkeparti har foreslået, at den kunne praktiseres flere steder, f.eks. i Kolding, ved at Kolding Børnehaveseminarium blev placeret på Kolding Lærerseminarium.

Det samme kunne være sket, hvis Århus Børnehaveseminarium var flyttet ind på Århus Seminariums bygninger, samtidig med at Århus Seminarium og Marselisborg Seminarium blev opretholdt som to selvstændige seminarier.

Socialistisk Folkeparti erkender, at der bl.a. ved udbud af linjefag på lærerseminarierne er en fordel i, at lærerseminarierne har 3-4 spor. Derfor har Socialistisk Folkeparti talt for et samarbejde mellem de mindre seminarier.

Når det derimod gælder pædagogseminarierne, mener Socialistisk Folkeparti, at den rette størrelse er 2-3 spor og ikke 4 spor, som det er tankegangen i lovforslaget. Der er ikke megen mening i at gøre pædagogseminarier til 4-sporseminarier. Man vil måske nok kunne opnå nogle mindre rationaliseringsgevinster i form af mindre administrativt personale. Men det er meget lidt i forhold til, at man lader det gå ud over gode pædagogiske miljøer.

Derfor afviser Socialistisk Folkeparti sammenlægningerne af pædagogseminarierne i Københavnsområdet og finder, at nedlæggelsen af Århus Børnehaveseminarium er forkastelig. Det vil betyde, at der fjernes uddannelsespladser i det østjyske område. Derved bliver der et uopfyldt behov for uddannede pædagoger i de kommende år.

Ved at oprette ekstraspør, enten på en gang eller over en årrække, på nogle af de nuværende 2-sporseminarier, der har søgning til 3 spor, f.eks. Kolding, Herning, Esbjerg, Århus, Vordingborg m.v., kunne flere seminarier blive lærerseminarier med 3 spor. De øvrige seminarier kunne derimod indlede et samarbejde, eventuelt ved at der blev etableret én administrativ enhed, men to fysiske enheder, f.eks. Tønder/Ribe og Nørre Nisum/Skive. Samarbejdet kunne foregå mellem andre seminarier, men de seminarier, der her er peget på, er de seminarier, der har den mindste søgning af 1. prioritetsansøgere. På denne måde mener Socialistisk Folkeparti, at der er baggrund for at bevare alle de lærerseminarier, som vi har i dag.

Tønder Seminarium har haft et mindre antal 1. prioritetsansøgere, men der må alligevel være grundlag for at bevare Tønder Seminarium ud fra en kulturpolitisk vurdering. Tønder vil ikke blot med nedlæggelsen af lærerseminariet miste et uddannelsessted for lærere. Tønder vil også miste et vigtigt center for kulturaktiviteter. Vi bør ikke være så åndeligt fattige, at vi ikke har råd til at bevare Tønder Statsseminarium.

Esbjerg Seminarium er det seminarium, der i det sydvestjyske område har flest 1. prioritetsansøgere, og Esbjerg Seminarium vil kunne fylde et 3-sporseminarium stort set alene på baggrund af 1. prioritetsansøgere. Esbjerg Seminarium er et af de seminarier, der er bygget ud fra en helhedsplan med en øvelsesskole, amtscentral og lærerhøjskole inden for samme bygningskompleks. Der er et miljø omkring læreruddannelserne, der vil blive spoleret ved nedlæggelse af seminariet. Endelig er det tvivlsomt, om der på baggrund af søgningsmønsteret i det sydvestjyske område er muligt at opretholde et 4-sporseminarium i Ribe, hvilket kan betyde, at lærerspor i det sydvestjyske område ikke kun reduceres fra 6 (2 i henholdsvis i Esbjerg, Ribe og Tønder) til 4 (i Ribe), men reduceres med 3, idet Ribe Seminarium måske ikke fuldt ud kan fylde 4 spor. Kolding Seminarium er med sit søgningsmønster i stand til fuldt ud at fylde et 3-sporseminarium med 1. prioritetsansøgere. Også med en nedlæggelse af Kolding Seminarium slår man et godt pædagogisk miljø

i stykker. Med nedlæggelse af Kolding Seminarium flyttes et seminariespor til Jelling og et andet til Skårup. Ud fra det søgningsmønster, som findes ved valg af lærerseminarier, vil det efter alt at dømme give problemer i Kolding-Fredericia-Middelfart-området med hensyn til at få et tilstrækkeligt udbud af lærere.

Herning Seminarium har det største antal 1. prioritetsansøgere i det nordvestjyske område. I forhold til søgningsmønstret til seminarierne og de uddannede læreres efterfølgende job senere som folkeskolelærere må man alvorligt frygte, at nedlæggelse af Herning Seminarium vil give problemer. Det er tvivlsomt, at lærerstuderende, der i dag søger Herning Seminarium, i fuldt omfang vil søge Skive og Nørre Nissum Seminarium, sådan som lovforslaget forudsætter. Det kan betyde, at Nørre Nissum og Skive seminarier vil have svært ved at fylde 3 spor. Det betyder, at lærerbehovet i det vestjyske område (nord for Esbjerg, syd for Holstebro og vest for Herning) kan have svært ved at blive opfyldt.

Marselisborg Seminarium havde i 1985, 1986 og 1987 det højeste antal 1. prioritetsansøgere og i 1988 det næsthøjeste. Marselisborg Seminarium kræver 9 points for optagelse. Marselisborg er kendt for at have et meget levende pædagogisk miljø. Marselisborg Seminariums bygninger blev suppleret for nylig med en bygning til over 1 mio. kr., penge, der reelt er spildt, hvis bygningerne ikke anvendes til seminarieformål. Århus Seminarium har de sidste 4 år ligget mellem de 5 seminarier, der havde det højeste antal 1. prioritetsansøgere. Der kræves 8 points for at blive optaget på Århus Seminarium. Marselisborg Seminarium og Århus Seminarium er derfor to af landets mest populære seminarier. De to seminarier har hver deres særpræg og er meget forskellige med hensyn til vedtægter og bestyrelsessammensætning. Folketinget burde derfor have taget imod forslaget fra Marselisborg Seminarium om samdrift. Med dette forslag kunne der være opnået en besparelse af næsten samme størrelse som ved sammenlægning. Men forligspartierne har ikke villet lytte til disse argumenter. Det eneste, der åbenbart har kunnet bevæge forligspartierne,

har været juridiske forhold omkring Marselisborg Seminarium, som ministeren og forligspartierne åbenbart ikke var bekendt med, og som kunne have bragt regeringen ud i vanskeligheder, hvis man blot havde nedlagt Marselisborg Seminarium. I forhold til lovforslaget, som det foreligger efter 2. behandling, hvor sammenlægning af de to århusianske seminarier reelt betød en nedlæggelse af Marselisborg Seminarium, er der nu tale om en sammenlægning af de to ligestillede seminarier. Selv om man må sige, at der for Marselisborg Seminarium klart er tale om en forbedring i forhold til det, der blev vedtaget ved 2. behandling, overlader regeringen nu utrolig mange problemer til senere afgørelse. Det er uklart, hvilke bygninger seminarieret skal være i. Det er uklart, hvilke vedtægter der skal gælde for det nye århusianske seminarium. Det er uklart, hvordan bestyrelsen skal sammensættes ved det nye århusianske seminarium. Det er uafklaret, hvem der skal være ansat på seminarieret.

I det københavnske område har seminarierne på skift været udråbt som seminarier, der skulle nedlægges. Ifølge lovforslaget var det Frederiksberg Seminarium. Efter 2. behandling var det Blaagaard Seminarium. Efter forligspartierne aftale er det nu Jonstrup Seminarium. Det er klart utilfredsstillende, at seminarierne sådan på skift bliver nedlagt. Socialistisk Folkeparti protesterede kraftigt med nedlæggelse af Blaagaard Seminarium, bl.a. fordi Blaagaard Seminarium repræsenterer et særligt pædagogisk miljø. Blaagaard Seminarium er også det eneste seminarium, der har en særlig klasse for uddannelse af indvandrerlærere, hvilket betyder, at seminarieret har en særlig ekspertise, som ikke findes andre steder. Set for Blaagaard Seminarium er der selvfølgelig tale om den forbedring, at der nu sker en sammenlægning af Jonstrup og Blaagaard Seminarium i Blaagaard Seminariums bygninger. Men set ud fra, at også det nordsjællandske område skal have en rimelig dækning af seminarier er det klart utilfredsstillende, at Jonstrup Seminarium nedlægges. Ud fra søgningen til seminarier burde der ikke være grundlag for at nedlægge nogen seminarier i Københavnsområdet.

Under alle omstændigheder er det klart utilfredsstillende, at man nedlægger seminarier, der er meget velfungerende, og som har gode pædagogiske miljøer. Når Blaagaard Seminarium i sidste omgang er blevet reddet, skyldes det ikke uddannelsespolitiske argumenter, som regeringen har taget til sig. Det skyldes alene, at staten kunne blive stillet over for et krav fra det daværende private Blaagaard Seminarium om en erstatning på baggrund af en brudt aftale på i alt 30 mio. kr., en aftale, som regeringen selvfølgelig burde have været bekendt med kunne udløse en sådan erstatning. Derfor viser det senere forløb omkring Blaagaard Seminarium, at det aftalegrundlag, som lå forud for 2. behandling, var klart utilfredsstillende belyst.

Men det er ikke kun i forbindelse med Blaagaard Seminarium, at staten kan komme ud i nogle meget vanskelige juridiske situationer. Også når det gælder Esbjerg Seminarium, kan der blive tale om et krav fra seminariets side over for staten. Professor Peter Germer har således klart givet udtryk for, at der er tale om en ekspropriation, hvis det private seminarium i Esbjerg sammenlægges med Ribe Statsseminarium i dets bygninger. Og når regeringen afviser, at der er tale om ekspropriation, må man med rette spørge, hvorfor undervisningsministeren i 1982 med glæde konstaterede, at der dengang ikke blev tale om ekspropriation, men om frivillige aftaler mellem de private seminarier og staten.

Med de oplysninger, der på nuværende tidspunkt foreligger på baggrund af professor Peter Germers to responsa og svarene fra Justitsministeriets lovafdeling, må man sige, at argumentationen for, at der er tale om ekspropriation, står uhyre stærkt. Der er reelt ikke tale om en modargumentation fra Justitsministeriets lovafdeling over for de juridiske argumenter, som fremføres af professor Peter Germer i de to responsa.

Ud over de uddannelses- og regionalpolitiske forhold er der også juridiske årsager til at sige nej til lovforslaget. Selv om det mellem 2. og 3. behandling er lykkedes at afklare en række spørgsmål, er det fortsat sådan, at forligspartiernes aftaler rummer mange ubesvarede

spørgsmål og bygger på manglende viden om vor seminarieverden (seminariernes bygningskvalitet, de enkelte seminariers særlige profil osv.).

Den manglende viden om seminarieverdenen, som forligspartiernes aftale ved 2. behandling var udtryk for, var årsag til, at Socialistisk Folkeparti sammen med Socialdemokratiet sikrede udsættelsen af 3. behandling til efter nytår.

Det var Socialistisk Folkepartis opfattelse, at Folketingets Uddannelsesudvalg skulle være taget på en besigtigelsestur rundt til landets seminarier, hvorved i det mindste Uddannelsesudvalget fik et større kendskab til seminarieverdenen. Når kommunalbestyrelsesmedlemmer og amtsrådsmedlemmer nedlægger skoler og institutioner, har de nogenlunde kendskab til, hvad de pågældende institutioner står for, og hvordan institutionerne ser ud. Det samme kunne vi godt have undt Folketingets Uddannelsesudvalg på seminarieområdet.

Desværre var det kun Socialistisk Folkeparti, der var interesseret i at tage på en sådan besigtigelsestur. Derfor har Socialistisk Folkeparti mellem 2. og 3. behandling måttet nøjes med at have kontakt til de enkelte seminarier som parti og ikke som en del af Folketingets Uddannelsesudvalg. Socialistisk Folkeparti har brugt perioden mellem 2. og 3. behandling til at stille en række af de spørgsmål, som forligspartierne allerede burde have afklaret inden 2. behandling. Socialistisk Folkeparti ville derved vise, hvilke problemer forliget ikke havde taget højde for, og hvilke løsninger der eventuelt kunne være blevet tale om i stedet for det indgåede forlig. Socialistisk Folkeparti er ikke i tvivl om, at disse spørgsmål har tjent dette formål. Det er kun beklageligt, at forligspartierne ikke har taget mere hensyn hertil.

Da forligspartierne og regeringen ikke var interesseret i at tale med Socialistisk Folkeparti, skrev Socialistisk Folkeparti den 5. januar et brev til undervisnings- og forskningsministeren, hvor ministeren opfordredes til at vurdere forliget endnu en gang og til at indbyde Socialistisk Folkeparti og Socialdemokratiet til de videre forhandlinger.

Men da det var åbenbart, at forligspartierne var enige om, at der skulle nedlægges 6 lærer- og 4 pædagogseminarier, var Socialistisk Folkeparti reelt udelukket fra at forhandle. Dette forhindrede dog ikke Socialistisk Folkeparti i at kunne give ministeren gode råd. Vi påpegede muligheden af, at man fandt forskellige samdrifts- og samarbejdsmodeller seminarierne imellem. Vi sagde også, at det ville være klogt af regeringen at undgå at komme ud i juridiske problemer, som var et resultat af at nedlægge bestemte seminarier.

Hele diskussionen om seminarienedlæggelser har på mange måder afsløret problemer omkring de demokratiske spilleregler og har endda til tider været uværdig for folkestyret. Efter Socialistisk Folkepartis opfattelse har det hele tiden været forkert at nedlægge 10 lærer- og pædagogseminarier, forkert ud fra uddannelsespolitiske og ud fra regionalpolitiske betragtninger. Hele den måde, hvorpå sagen er grebet an, har også skabt problemer for folks tro på folkestyret. Forligspartierne har tilsyneladende været ligeglade med, hvad de mennesker, som beslutningerne vedrører, har haft at sige om forligspartiernes forslag. Argumenter, der er fremkommet fra seminarierne, og som har været velbegrundede og påpeget, hvordan besparelser i øvrigt kunne opnås, er stort set blevet afvist af forligspartierne.

Det eneste argument, forligspartierne har villet lytte til, har været, at regeringen og staten senere ville stå over for ubehagelige juridiske problemer, hvis lovforslaget blev gennemført uændret. Når lovforslaget gennemføres med forligspartiernes stemmer, vil der ligge en række uafklarede spørgsmål rundt omkring, som vedrører lærere og studerende på de enkelte seminarier. Hvem vil i fremtiden være ansat på de forskellige seminarier? Hvor vil de pågældende være ansat henne? Hvor skal de studerende afslutte deres uddannelse?

Når det gælder de studerende, er det vigtigt at understrege, at der bør tages hensyn til de studerendes muligheder for at afslutte deres uddannelse. Der bør her tages hensyn til, hvordan de studerendes muligheder er. Derfor vil det på nogle af de nedlagte seminarier være vigtigt, at

de studerende kan gøre deres studium færdigt dér, hvor de er begyndt.

Socialistisk Folkeparti afviser ikke, at der kan være behov for at se på strukturændringer inden for seminarieområdet. Det er derfor, vi har peget på forskellige samdrifts- og samarbejdsmodeller. Men eventuelle strukturændringer på seminarieområdet burde helt klart have afventet det læreruddannelsesudvalg, som ministeren selv har nedsat. Det er ikke rimeligt, mens et sådant udvalg arbejder, at gennemføre sådanne meget vidtgående ændringer på seminarieområdet, som nedlæggelse af 6 lærer- og 4 pædagogseminarier er udtryk for.

Socialistisk Folkeparti erkender, at det er svært at ændre i et forlig, der er indgået mellem 6 partier. Derfor har vi ikke haft megen tiltro til de forhandlinger, som er foregået i den sidste uges tid. Men det er tåbeligt og dumt af forligspartierne, at de ikke af sig selv har kunnet indse, at man burde ændre i forligsgrundlaget, sådan at der i højere grad kunne skabes ro på seminarieområdet. Det har også været beskæmmende at konstatere, at forligspartierne ikke af egen drift har sikret en afklaring af de mange problemer af både juridisk og økonomisk art, inden afgørelsen skulle træffes ved 3. behandling. Socialistisk Folkeparti har været med til at gøre noget af det arbejde, som forligspartierne rettelig selv burde have gjort, inden de indgik forliget. Derfor har udsættelsen mellem 2. og 3. behandling trods alt ikke været spildt. Undervisnings- og forskningsministeren burde i øvrigt takke Socialistisk Folkeparti for, at vi fik udsat 3. behandling, sådan at nogle af de juridiske problemer kunne afklares inden vedtagelse ved 3. behandling. Var dette ikke sket, havde ministeren nu stået med et erstatningskrav fra Blaagaard Seminarium. Også vedrørende Marselisborg Seminarium var ministeren måske kommet til at stå med kontante udgifter for staten. Men det skal siges, at Socialistisk Folkepartis arbejde ikke kunne have været udført, hvis ikke folk rundt omkring på seminarierne havde været med til at afsløre og påpege mangler i forligspartiernes aftale. Men det ændrer ikke ved, at lovforslaget, som det foreligger, er klart utilfredsstillende, både ud fra uddannel-

sespolitiske og regionalpolitiske forhold, og at lovforslaget fortsat rummer utrolig mange ubesvarede spørgsmål. Vi er ikke i tvivl om, at det afklaringsarbejde, vi har været med til, har skabt et lidt klarere grundlag for seminariepolitikken i de kommende år.

Ændringsforslag

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af S og SF):

Til § 1

1) *Stk. 1, nr. 1*, affattes således:

»1. Blaagaard Statsseminarium og Jonstrup Statsseminarium sammenlægges.«

2) *Stk. 1, nr. 10*, affattes således:

»10. Marselisborg Seminarium og Århus Seminarium sammenlægges.«

Bemærkninger

Til nr. 1

Ændringsforslaget åbner mulighed for, at Blaagaard Statsseminariums læreruddannelse ikke afvikles, men at seminariets nuværende uddannelsesaktiviteter videreføres i reduceret

omfang i seminariets nuværende bygningskompleks, samtidig med at Jonstrup Statsseminariums læreruddannelse i sin helhed overføres hertil.

Da der er tale om en sammenlægning af to statsseminarier, fastsætter ministeren i øvrigt de nærmere vilkår for sammenlægningen, jf. princippet i lovforslagets § 2, stk. 2.

I 1989 er det hensigten, at Blaagaard Statsseminarium afgiver det ene af sine nuværende 4 spor til Vordingborg Statsseminarium, på samme måde som Frederiksberg Seminarium afgiver det ene af sine 4 spor til Haslev Seminarium.

Til nr. 2

Ændringsforslaget indebærer, at ministeren får mulighed for efter yderligere undersøgelser og drøftelser med de to seminariers bestyrelser at vælge den placering i Århus, der er økonomisk og pædagogisk mest fordelagtig, jf. i øvrigt lovforslagets § 2, stk. 2.

Flertallets udgangspunkt er fortsat, at det er mest hensigtsmæssigt at benytte Århus Seminariums bygninger, som rummer plads til eventuel senere udvidelse med et eller flere spor, men har dog ikke villet forhindre ministeren i at vælge en anden løsning efter drøftelse med de to bestyrelser.

Eva Møller (KF) fmd. Kirkegaard (KF) Merete Aarup (KF) Inge Dahl-Sørensen (V)

Povl Brøndsted (V) Annette Just (FP) Marianne Jelled (RV)

Bente Juncker (CD) nfmd. Lysholm Christensen (KRF) Jytte Andersen (S) Helle Degn (S)

Pernille Forchhammer (S) Anna-Marie Hansen (S) Frank Jensen (S) Lone Møller (S)

Aage Frandsen (SF) Hanne Thanning Jacobsen (SF)